Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558
Kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez cimzendők. Kézratokat nem adunk vissza.

UJKELET

ZSIDÓ·POLITIKAI·NAPILAP

Dr. Ramasetter Róbert
Budapest
Disztér 2. II. 8.

Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35·—
Egy szám — 1·50

1925 április 13 Hétfő | Cluj-Kolozsvár ★ VIII. évfolyam ★ 84 szám | 5685. Niszán 19

Herriot bukása

Az a heróikus küzdelem, amelyet Herriot szinte kormányelnöki megbizatása óta folytat, hogy programját minden kompromisszumon keresztül megvalósitsa, ma végleg meghiusult. Herriot kormányával szemben a szenátus bizalmatlanságát fejezte ki és ezzel lemondásra kényszeritette. A lemondás megtörtént és ezzel, egyidőben azzal, hogy a német jobboldal Hindenburgot jelölte a köztársaság elnökének, ujra elötérbe kerülnek a világ demokráciáinak azok a problémái, amelyek megoldására sem Ramsay Macdonald, sem Herriot elég erősnek nem mutatkoztak.

Herriot-ot Poincaré és Millerand buktatták meg. O korántsem az ellenzékben levő Poincaré, vagy pedig a szenátornak csak most megválasztott Millerand, hanem a két államférfiunak azok a bünei, amelyeket akkor követtek el, mikor uralmon voltak. Herriot egy olyan örökséget vett át, mely egész kormányzásának sulyos tehertétele volt. S neki kellett felelnie ezért az örökségért, mely ellen mindig harcolt, felelnie kellett azok elött, akik az örökséget ráhagyták.

Az utolsó napok során Herriot kétségbeesett harcot vivott. E harc kiemelkedő pontja az a beszéd volt, amelyet a kamara csütörtöki ülésén mondott el. De ez volt Herriot hattyudala is. Bár a kamara Herriot nagy beszédére bizalmi nyilatkozattal válaszolt, a szenátus 156 szavazattal 132 ellen a bizalmi nyilatkozatot visszautasitotta. Ezzel a bizalmatlansági nyilatkozattal azonban nemcsak a Herriot-kormány sorsa dölt el, de válságba került Franciaország financiális szanálása is. Ki fogja ezt a válságot megoldani: ez a kérdés több politikánál, több a „kartell" és a Bloc National harcánál, ez maga Franciaország létkérdése. A jobboldalt azonban egyetlen egy szempont irányitja, a hatalom birtoka s ez vezetett olyan titkos akciókra is, melyek a frank mesterséges lerontásával akarták a Herriot-kormányt lehetetlenné tenni. Franciaország mai gazdasági helyzetéről Herriot kamarai beszéde nyilt és világos képet alkot. Franciaországnak ebben az évben a következő fizetéseket kell teljesitenie: az Egyesült-Államoknak 59 millió dollárt, Angliának 11 millió font sterlinget, Hollandiának 3 millió forintot, ezen kivül Argentiniának és Egyiptomnak tartozik nagyobb összegekkel. Herriot rövid kormányzása alatt több, mint egymilliárd frankot fizetett vissza a francia nemzeti banknak, a belső adósságokat pedig 12 milliárdról 3 milliárdra redukálta.

Franciaországnak, hogy kötelességeinek eleget tegyen, olyan intézkedéseket kell tennie, melyek a nagy kötelezettségekkel arányban állanak. Be kell hoznia a vagyonadót, amelyet a szocialisták már a kormány megalakulásakor követeltek s melynek megvalósitását Herriot kompromisszummal odázta el. A vagyonadó behozatala elsősorban a francia nagytőkét képviselő jobboldal harci készségét szitotta fel és mindazok a harcok, amelyek a Herriot-kormány ellen az utóbbi időben folytak, csak arra szolgáltak, hogy eltakarják a francia burzsoázia harcát a vagyonadó ellen. Emiatt történt azután meg az, hogy a harcok sulyosabb karaktert öltöttek fel, mint ahogy tárgyuknál fogva megérdemelték.

Herriot kormányának három nagy problémája volt. Az első Franciaország szanálása. Ez a probléma az, amelyet örökségbe kapott minden terhével, minden következményével együtt. A második probléma a vatikáni képviseltetés kérdése. Ezt a problémát a szocialisták vetették fel, akik hajlandók voltak lemondani a vagyonadóról, hogy annál erőteljesebben ragaszkodjanak a vatikáni nagykövetség megszüntetéséhez. A harmadik probléma a másodikkal kapcsolatos és csak belső jelentőségü: a világi törvényeknek Elzászban való alkalmazását tartalmazza. Az első két kérdés kompromisszuma tartotta eddig a Herriot-kormányt. Az első kompromisszum a vagyonadót áldozta fel, a második a vagyonadó kedvéért a vatikáni kérdésben volt hajlandó engedményeket tenni. Természetes, hogy ezt a kompromisszumos helyzetet Poincaré alaposan kihasználta és a reakció általános megerősödése és külső megnyilatkozásainak érettsége már előre jelezte, hogy a jobboldal előkészíti Herriot kormányának temetését. És ez ellen hiábavaló volt Herriot utolsó beszédeinek méltóságos őszintesége. Hiábavaló volt bátor tiltakozása, amellyel rámutatott arra, hogy Franciaország szanálásának kérdésében kormányát az elődök bünei kötik. Hiábavaló volt a legutóbbi kamarai beszéde is, amelyben számokkal bizonyitotta be, hogy a Herriot-kormány pénzügyi téren is nagy teljesitéseket végzett. A politikai hatalom kérdése legyőzte a józan megfontolásáét, a hatalom vágya erősebb volt a hazaszeretetnél és Poincaré szenátusának sikerült megbuktatnia azt a kormányt, amely nemcsak a demokratikus haladás biztositéka volt, de egyben Franciaország pénzügyi szanálásának is.

És igy nem is az a fontos, hogy ki következik, hanem hogy mi következik Herriot kormánya után. Az bizonyos, hogy sorsa egyáltalán nem lesz irigylésre méltó, mert sulyos kötelezettségeket vesz át és a teljesitésnek még kevesebb lehetőségét. Más szempontból azonban Herriot kormányának bukása tragikusan összeesik Hindenburg jelölésével. Bizonyos, hogy ezt az alkalmat a reakció nem hagyja kiaknázatlanul, de nem hagyhatja az az uj kormány sem, melynek főfeladata a francia gazdasági helyzet szanálása. Ezzel megint előtérbe kerül a repressziák kérdése, ujabb megszállás válik lehetővé és ujabb intézkedések, melyek Németországot fizetésre kényszeritik. Hindenburg jelölése és Herriot bukása két oldalról mérnek csapást a Dawes-tervezetre és igen könnyen lehetséges is, hogy a mai francia kormányválság egész Európa békéjének válságához vezet.

A Herriot-kormány utolsó parlamanti szereplése

(*Páris*, április 11. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Ami már napok óta várható volt, bekövetkezett. A francia szenátus nem fogadta el a bizalmi nyilatkozatot és ezzel a Herriot-kormány bukását idézte elő. A szenátus végzetes üléséről s a Herriot-kormány bukásáról tudósitásunk a következőkben számol be:

Marchall és Herriot szócsatája

A szenátus ülésén Marchall volt pénzügyminiszter terjesztett elő sürgős interpellációt a pénzügyi helyzetről. Marchall beismerte, hogy a francia nemzeti bank ügyében többször lépték át a törvényes kereteket, bár a bank kormányzója többször figyelmeztette a kormányt a bankjegyinfláció veszélyére. Már januárban a bankjegyforgalmat 41 helyett 43 milliárdra emelték és ezzel átlépték a jegyforgalom törvényes határát.

Marchall interpellációjára Herriot igen erélyes hangon válaszolt. Utalt arra, hogy a mostani nehézségek a korábbi kormányok bünei miatt következtek be. Elődei négy esztendőn keresztül egyebet sem tettek, mint kölcsönt kértek és most az ő kormányát tették felelőssé a magas függő adósságokért. Már pedig ezért azok felelősek, akik megengedték, hogy egyetlen évben ilyen óriási kötelezettségeket kell a kormánynak teljesitenie. Minden lehetőt megtett az infláció megakadályozására.

Herriot után feszült várakozás közepette Poincaré emelkedett szólásra.

Poincaré támadása

— Franciaország eladósodásának és igy a pénzügyigazgatás zavarának oka az, hogy a németek nem teljesitették kötelezettségeiket. Németországnak száztizmilliárd adósságot és 19 milliárd kamatot kellett volna megfizetnie. A francia pénzügyek csak azért maradtak ilyen sokáig rendben, mert az ország bizalommal viseltetett és a költségvetés egyensulyát helyreállitották. Ebben valamennyi kormány közreműködött. A Ruhr-megszállás kétmilliárdot eredményezett és lehetővé tette a Dawes-tervet.

Poincaré ezután kijelentette, hogy az ő kormánya is a békéért dolgozott. Ezután élesen támadja Herriot pénzügyi politikáját, különösen az uj bankjegykibocsátást, amellyel Herriot törvényellenes cselekedetet követett el. Herriot politikája alkalmatlan az ország pénzügyeinek szanálására.

A kormány utolsó percei

Poincaré beszéde után Herriot ujra felvetette a bizalmi kérdést. A bizalmi javaslat, melyet szavazásra bocsátottak, a következőképen hangzik:

„A szenátus bizik, hogy a kormány a pénzügyi helyzetet szanálni fogja. Mivel a kormány a béke, a szociális, demokratikus haladás politikáját követi, e kérdés fölött napirendre tér."

Feltünést keltett, hogy a költségvetés előadója, Beranger szenátor sem csatlakozott a napirendretérés inditványához.

A szavazás igen izgalmas hangulatban történt meg és már előre lehetett sejteni, hogy a Herriot-kormány bukását hozza meg. Igy is történt. A szenátus 156 szavazattal 132 ellen az inditványt elutasitotta.

Herrint azonnal eltározott a szenátusból és minisztertanácsot hivott össze, mely alig egy pár percig ülésezett. E rövid tanácskozás után Herriot Doumergue köztársasági elnökhöz ment és bejelentette lemondását, amelyet az elnök tudomásul is vett. A köztársaság elnöke azonnal fogadta a szenátus és a kamara elnökeit.

A kormányválság sajtóreflexiói

A kormány bukása nem keltett különösebb meglepetést a francia sajtóban, hiszen előrelátható volt. A „Figaro" szerint nemzeti egységes kormány kerül uralomra. A jobboldali lapok is megállapitják, hogy Herriot önzetlen hazafisággal dolgozott, de kevés volt az akarata. A baloldali lapok különösen Herriot helyes külpolitikai orientációját emelik ki és ennek folytatását követelik. Annál élesebben kritizálják a távozó minisztereket a jobboldali lapok.

A londoni sajtóban Herriot lemondása feltünést keltett. A „Morningpost" szerint utódja rendkivül nehéz helyzetbe kerül, mert Franciaország külpolitikai helyzete rendkivül bizonytalan. Remélni lehet azonban, hogy a Herriot utódjának külpolitikája nem lesz ingadozó. A „Daily Herald" szerint Herriot azért bukott meg, mert a francia tőkések és járadékbirtokosok még mindig azt remélik, hogy megmenekülhetnek bosszuvágyó külpolitikájuk következménye elől, amelyet 1918 óta folytatnak.

Berlini lapok pesszimisztikus fordulatot várnak Herriot bukásától, amely politikájával való végleges leszámolást jelenthet. A „Berliner Tageblatt" megállapitja, hogy Poincaré és Millerandon kivül senki sem tagadhatja meg, hogy Herriot őszintén iparkodott Európa békéjének helyreállitására. Ha helyenkint hibázott is, tettében mindig becsületes volt. Nem közönyös Európára, hogy ki lesz az utódja, mert a helyzetet csak egy nagyszabásu politika mentheti meg.

Hir szerint Doumergue a kormányválságot

gyorsan akarja megoldani és semmiesetre sem vár a husvéti ünnepekig. Valószinüleg a kormányelnök kinevezése még a mai nap folyamán megtörténik. A szenátus többsége széleskörü köztársasági koncentrációt óhajt, azonban a radikálisok és szocialisták nélkül. A szocialisták ezzel szemben kijelentették, hogy bármilyen koncentrációs kormánnyal szemben bizalmatlanok. Az előtérben Briand, Loucheur és Painlevé személye áll. De lehetséges az is, hogy az uj kormány élére de Monsie, a Herriot-kormány pénzügyminisztere kerül.

A német lapok egyedül Cailleauxot látják alkalmasnak Franciaország gazdasági szanálására, de megállapitják, hogy az ő ideje sem érkezett még el.

Herriot ujságirók előtt nyilatkozott és kijelentette, hogy a demokrácia igazi harca csak most kezdődik a Poincaré által vezetett reakciós nacionalizmus ellen.

Meg kell menteni a máramarosi zsidóságot

A két „visnitzi" falujában

Egy zsidó gyilkos regénye. Ahol a parasztoknak a Tóra a törvény. Az igazi chaszidizmus

(Felsővisó, április 11. Az Uj Kelet tudósitójától.) Ha a máramarosi zsidóság életét meg akarjuk ismerni, elsősorban lelki életét kell megismerjük. Talán más népnél ez iskolás magállapitásnak látszik, nem igy azonban annál a zsidóságnál, melynek mindennapi életét is lelki motivumok: a vallás parancsai szabályozzák. A zsidó vallás rendelkezései nemcsak az Istenhez való viszonyukat szabályozzák, de mert nemzeti, népi vallás: népi életük valamennyi megnyilatkozását. Még a családi életét is.

Igy azután természetes, hogy minél szigorubban vallásos életet él a zsidóság, annál nagyobb hatasomra jut mindennapi élete felett is, tehát nemcsak a vallás problémáiban, — vallási életének vezetője: a pap. És igy válik a máramarosi zsidóság életének egyik legfontosabb tényezőjévé a „rebbe". A papi befolyásnak ez az érvényesülése Máramarosban az ötven év előtti galiciai, bukovinai helyzetnek felel meg, de ma is a legszélesebb skáláját mutatja a nép gondolkodásának. Egyes falvak valósággal nyögik ezt a vallásunk szellemével különben össze nem egyeztethető befolyást, másutt azonban a lakosság már szabadabban tereli a papi hatáskört a megillető helyre: a vallásira.

Nem az a célunk itten, hogy bármilyen irányban harcba szálljunk, még ha olyan kivánatosnak és szükségesnek is látszana éppen a zsidó tömegek szempontjából ez a harc. Ismertetni akarjuk a helyzetet, képét adni az ujságirás modern eszközeivel, anélkül, hogy bármilyen más szempont is irányitana. S még kevésbé akarjuk aszerint megvilágitani ezt a jelentőségében igen hatalmas kérdést, hogy a zsidó pap milyen viszonylatban van a zsidóság általános nagy célkitüzéseivel. De ha a máramarosi zsidóságot valóban meg akarjuk ismerni, meg kell ismerjük lelki megnyilatkozásain, igy tehát papjain keresztül is. Ez, és csak ez lesz az a szempont, mely e cikkünk megirásában vezetni fog.

Távol a néptől

Az első feltünő jelenség, hogy a máramarosi zsidóság életének legfontosabb irányitói, a papok, ténylegesen elszigetelve élnek a néptől, amelynek gazdasági problémáit nem ismerik, vagy ismerni nem akarják. Szinte elkülönitve élnek a néptől, még vallási életükben is. Egész Máramarosban csak két helyen imádkozik együtt a „rebbe" a községgel. A legtöbb helyen saját hivei vannak, ezek teszik törzskarát, ezekkel imádkozik együtt. Minden rebbenek megvannak a maga chaszidjai, s minden chaszidnak a maga rebbéje.

Ez különben egy gazdasági kérdés, legalább a rebbere nézve, s ezzel meg is szünnek a gazdasági problémák számukra. Néhány kivételtől eltekintve, a ruf egyáltalán nem törődik a hitközségbeliek életével. Volt olyan is, aki nyugodt hangon jelentette ki előttünk:

— Én nem tudom itt, mi a gulesz, s nem hiszem, hogy hiveimet érdekelné Erec Jiszrael . . .

Másutt viszont, — Borsán, — ahol a rebbe harcot inditott a Palesztina-munka ellen, maguk a hivek szögezték le:

— Mit tettetek ti mi érettünk, mit törödtök ti vele, hogy mi nekünk hogyan megy sorunk, megvan-e a betevő falat málénk . . . Hogy mi menni akarunk-e, vagy maradni . .

Harmadik helyen, Felsővisón, a rebbe a hatóság támogatását kérte a Palesztina-munka hivei ellen, s kérését azzal indokolta, hogy a Palesztina-munka hivei felvilágositják a népet gazdasági helyzetéről és igy — a legközelebbi választásnál a kormány már egy gondolkodó, helyzetét felismerő tömeggel áll szemben, melynek saját akarata van és saját kivánságai . . .

Ezek csak szelvények, már pedig mi egységes és összefogó képet akarunk adni. De előbb hadd irjunk megint egy zsidó tragédiáról, kegyetlenről és ősi erejüről, mintha az ókor szigoruságát elevenitené a huszadik század . . .

Egy gyilkos, kinek nem jár le a büntetése

Az egyik máramarosi zsidó községben szokatlan büntény történt. Két zsidó testvér egymással állandóan harcban élt, s a békétlenséget még fokozta köztük az, hogy egy házban laktak. Az egyik testvér egyszer kizárta az öccsét a lakásból, mire ez baltát fogott és ugy akarta feltörni az ajtót. Az idősebbik ugyancsak baltához nyult, s a bezárt ajtó körüli vételkedés azzal végződött, hogy az idősebb testvér eszét vesztve lecsapott a baltával az öccsére. A csapás halálos volt . . . A biróság az enyhitő körülmények figyelembevételével háromévi börtönre itélte a gyilkos testvért.

A büntetést a gyilkos letöltötte. Összeropanva, önmarcangoló lélekkel tért vissza kis falujába, családjához, gyermekei közé. Itt azonban ujabb büntetés várta, a legrettenetesebb, a legborzasztóbb: a kiközösités. A rebbe szava kiparancsolta a falu zsidó közösségéből: templomba nem mehet, mikvéba nem járhat, zsidó vele szóba nem állhat . . . Csak a legszükebb családtagok beszélhetnek vele. Ki e kiközösitési parancs ellen vét, maga is kiközösitésbe kerül . . .

Tizenhárom év mult el azóta. Tizenhárom év óta él ebben a borzalmas kiközösitésben a szerencsétlen ember. S azóta a falu zsidósága szigoruan tartja magát a „cheremhez". Szóba senki vele nem áll, s nagy ünnepnapokon se engedik be a templomba . . .

A borzalmas büntetés valósággal vademberré tette ezt a szerencsétlent. Ma már feloldnák a nagy büntetést. De hiába, a szerencsétlen meghasonlott önmagával és meg az emberekkel . . . Ha valaki szembejön vele, letér az utról és elfordul . . . ha idegen megszólitja, rémülve szalad el . . Csak egy élőlény van, ki előtt szive kinyilik: egy kis szőke gyermek, egyetlen fia . .

Tizenhárom éve . . . Borzalmas büntetés ez, borzalmas hatalom, mely igy tud büntetni . .

Akinek olcsó az átok . .

Általában borzalmas fegyver a kiadott papi „iszer", s még borzalmasabb a „cherem". De csak addig, amig nem élnek vele, vagy amig ritkán élnek vele . . De ahol a mindennapos „kile"-harcok fegyvere lesz, ott sulyával együtt pusztul a papi szó szentsége és lelkiismeretlen terrorá lesz az, ami különben Isten parancsainak békitő hirdetése lenne. Ez következett be Felsővisón is, ahol az „iszer" ma már köznapi, olcsó, alacsony fogalom. Mert gyakran élnek vele, mert gonoszul élnek vele.

Felsővisón „visnici" a rebbe, a hires visniczi rabbi egyik fia. Pár évvel ezelőtt került Felsővisóra Galiciából. Megválasztása se történt valami rendben, s itt kezdődött a harc. Egyik ellenfele, egy Adler nevü irásban tiltakozott jogtalan megválasztása ellen.

Erre a rebbe parancsára chasszidjai Adlert cherem alá helyezték: kiközösitették. A sakter parancsot kapott, hogy ne vágjon részére, a kóser mészáros hogy hust ne adjon neki, a mikvéből őt is, családjának minden tagjával együtt kitiltották, templomba lábát be nem tehette . .

Szerencsére a besztercei központi iroda tudomást szerzett a dologról s azonnal feloldotta a cheremet.

Egy más alkalommal zsidó jótékonysági estélyt rendeztek Visón. A rebbe erre megbüntette a hitközséget: nem ehet hust. S hogy a büntetésnek még nagyobb legyen a hatása, hatósági segédlettel, elvétette a halefeket a sakterektől. Az estélyen résztvevőket pedig pénzbirsággal sujtotta, természetesen saját céljaira.

A mostani zsidó év nagy ünnepein pedig parancsba ment, hogy olyan asszony nem mehet be roshasanakor és jomkipurkor imádkozni, ki saját haját hordja. A ruf a hatóságoktól azzal az ürüggyel, hogy a templomban antiszemita zavargásoktól lehet tartani, csendőröket kért és ezekkel akadályozta meg zsidó asszonyok imáját . .

Ennek a terrornak végső kirobbanása most, purimkor történt meg. A purimi estélyt a rebbeiszer alá helyezte. A sámesz házról-házra járt a parancscsal: aki elmegy az estélyre, az nem kap többé kóser hust, annak nem vágatnak, annak családtagai mikvébe nem járhatnak . . . A zsidó tőzsdésnek megüzente, hogy ha családtagjai közül bárki is elmegy, akkor a dohánya, — román királyi monopolium, — a jövőben tréfe, a patikusnak megüzente, ha elmegy az estélyre, akkor tréfenek nyilvánitja minden gyógyszerét, s eltiltja a zsidókat, hogy a patikájába menjenek . . .

A roshakol külön papi ukázt kapott, hogy ha leánya, vagy a felesége elmegy az előadásra, akkor minden, ami a házában van, tréfe, a saktert letiltja a számára való vágástól, kóser hust a mészárszékben nem kaphat, felesége a mikvéba nem mehet . . .

Ez azután már több volt a soknál. Azonnal hitközségi gyülést hivtak össze, melyen az elnök kijelentette, hogy lemond. A hitközség egyhangulag állást foglalt a lemondás ellen, mire a rebbe sürgősen visszakérte az „iszer" levelet . . . s a zsidóválasza az volt, hogy teljes szivvel-lélekkel csatlakozott a Palesztina-munkához . . .

Ime egy kis adat a máramarosi zsidóság életéből. Természetesebben a legélesebb adat, mely azonban a helyzet gyökerét világitja meg. Ugy érezzük, hogy népünk iránti szeretetünk parancsolja, hogy igy ezt megirjuk. Hiszen ezzel nem akarjuk azt a fontos vallási szerepet kétségbevonni, melyet papjaink betöltenek. De meg kell őrizzük e feladat tisztaságát és szentségét azokkal szemben, kik számára a papi szó ilyen célok ilyen eszköze.

A másik visnici

Ilyen volt az egyik „visnici". Hadd álljon azonban mindjárt itt a második visnicinek, a havasmezői rebbének esete is. A visói és havasmezői rabbik testvérek. De csak vér szerint.

Mert ott a vallás szentsége, a Tóra szentsége a terror eszköze. Itt, Havasmezőn: a szeretété és a megértésé. Azé az igazi chaszidizmusé, mely a vallás lényegét nem abba helyezi, hogy szabad-e jomkipurkor zsidó asszonynak saját hajában bünbocsánatot kérni, de a szive jóságába, a lélek igazságába. Egyformán szent életü, szigoruan chaszid életü mind a két rabbi. De az egyik chaszidizmusa csak külső forma, a másiké viszont belső tartalom. Hogy melyikük áll közelebb Baal Sémhez: valóban nem nehéz megállapitani.

Hager Baruch: igy hivják a havasmezői rebbét. Nevét érdemes megőrizni, mert igaz tiszteletet szerzett a Tórának. Oh, nemcsak hivei előtt, de azok előtt is, akik más vallás törvényei szerint imádják az egyetlen és egyazon igaz Istent. Már a vonatban hallottam róla. Egy zsidó kereskedő utazott egy rutén paraszttal. Havasmezőre készültek, perük eldöntésére. Előbb azt hittem, hogy valami hatósági szeszély biróságot helyezett a kis havasi községbe. De a rutén paraszt beszédére figyelve, csakhamar megértettem miről van szó.

— Din tajrera megyünk — mondotta a rutén.

Előbb azt hittem, hogy tréfál, de azután megmagyarázták. Havasmező vidékén nincs szükség biróságra, peres eljárásra, mert ott van a havasmezői rebbe: Baruch Hager. Ő mond itéletet és itélete az igazság szava, mert a Tóra szava. Román parasztok, ha egymás között perlekedésük van, ha megegyezni nem tudnak egymással, ha belső életükben bajuk van: elmennek a havasmezői zsidó rebbéhez az igazságért. És még nem volt eset, hogy a döntésének ne vetették volna magukat alá. Mert tudják róla, hogy az igazság embere és csak az igazságé.

Amikor ezt hallottam, különös, boldog melegséget éreztem. S nagy szeretet a havasmezői rebbe iránt ki igy teszi törvénnyé a Tóra igazságát mindenki előtt, legyen zsidó, vagy nemzsidó. És igy teljesiti a maga szent hivatását Isten és emberek előtt. És megértettem, hogy milyen roppant erőt képvisel az az igazi chaszidizmus, melynek ilyen hirdetői vannak. És vigaszul szolgált is egyben, hogy ime: igy találkozunk, igy találkozhatunk. Ő, ki a visnici hires rabbidinasztia házából indul utjára s mi, kiket messzi élet vetett máramarosi látogatóba. Mert különbség nincs. Őseink utja Cionból indult s egyek vagyunk, kiknek utja Cion felé vezet.

Székely Béla

* **Ne féljen! Hyperol-lal** készitse szájvizét, **megvédi fertőző betegségektől,** torokfájástól. Kapható minden gyógyszertárban és drogueriában.

Brandes György Európa jövőjéről

Jaj a népnek, amely félreismeri nagyjait. A világtörténelmet már nem Európa fogja intézni

(Bécs, április 11. Az Uj Kelet tudósitójától.) Brandes György, a nagy zsidószármazásu iró szerdán egy óra hosszat beszélt Európa jövőjéről a bécsieknek. A nyolcvanhárom éves aggastyán csodálatraméltó szellemi rugékonysággal érzékeltette hallgatóit a világtörténelem nagyobb eseményeiről, amelyeket pompásan be tudott illeszteni a mai kornak levegőjébe.

— A huszadik század legjobbjai — kezdte előadását — biztak a korszak jobb lelkében. *Spencer* elvárta, hogy az emberiség *ösztönösen* meg fogja csinálni az örök békét. Tolstoj az emberi jóságtól és szeretettől várta ugyanezt, mig *Kropotkin* az anarchia abszolut szabadságától.

Az igazak azonban megbuktak, mert az igazakat félreértik. Gondoljunk a német népre, amely szinte eléljárt a zseniális férfiak félreértésében. Johann Sebastian *Bach* teljesen ismeretlenül szállott sirba, *Goethe* Faustjából az első időben mindössze háromszáz példány fogyott el. Schopenhauer és Heine nem találtak méltó elismerésre és a legnagyobb német lángész, Friedrich *Nietzsche* ismeretlen volt a németek előtt és más nemzetbelieknek kellett őt fölfedezni a németség számára.

A háboru folytatásához sokban hozzájárult a sajtónak a megkötöttsége. A lapokban a kivételes törvények között azt volt szabad irniok, amit minden országban a külügyi hivatalok diktáltak. A német császár népszerütlensége is sokban okozója volt a háboru kitörésének. Eduard angol király, aki sürü franciaországi látogatásai alkalmával sohasem mulasztotta el meglátogatni Clemenceaut, nem egyszer adott kifejezést annak, hogy unokafivére Vilmos császár milyen kellemetlen benyomást tesz rá folytonos kardcsörtetéseivel.

Ausztriának az volt a hibája, hogy az egész háboru alatt és jóval azelőtt is nem rendelkezett csak közepes államférfiakkal és közepesnél is gyöngébb diplomatákkal.

Brandes ezután a nemzetközi kulturáról beszélt. Valaki megkérdezte tőle, hogy mit tart az internacionális kulturáról, mire kijelentette, hogy csak a természettudományokat tekintheti nemzetközi kulturkincsnek. Lelki motivumok mint kulturegyesitők nem jöhetnek tekintetbe. A népek jobban utálják egymást, mint valaha. A pártok, az osztályok és a vallások közötti gyülölség szinte napról-napra kiélyül, az igazság pedig egy mindjobban távolodó ideál. Azt mondják, a népszövetség magasabb nemzetközi ideálokért dolgozik. Vajjon miért nem tartja akkor üléseit Hágában, ahol üresen áll számára egy hatalmas palota, miért éppen Genfben? Mert itt jobban ellenőrizhetők a nagyhatalmak. *Az egyetlen internacionálé, ami virágzik, az az általános szegénység és korrupció internacionáléja.*

Majd a nacionalizmus tultengésére tért át. A nemzeti önimádat átplántálódott már Amerikára is, holott a négerek kivételével egyetlen népnek sincs joga hangsulyozni a faj tisztaságát, mert minden más nép vérkereszteződés produktuma. A fokozott nemzeti önérzet olyan arányban emelkedett, amilyenben az illető ország valutája csökkent.

Európa legnagyobb szerencsétlensége azonban ólomöklü bürokráciája. Mindenfelé középszerüség terpeszkedik, butaság, szürkeség és őrület uralkodik mindenfelé.

Meleg szavakkal emlékezett meg E. D. *Morel*ről, Anglia egyik legjobb fiáról, aki nemrégiben halt meg. Megemlitette, hogy Morel 1917-ben egyik irását elküldte Romain Rolandnak és ebben az irásban e szavak állottak: „Németország sem roszszabb, mint más nép.“ Ezért az őszinteségért hat hónapi fogságot kellett elszenvednie.

— Nagyon borusnak látom a jövőt — mondotta végül Brandes. Azt hiszem, hogy a legközelebbi politikai mélyreható döntések nem Európa földjén fognak végbemenni. Oroszország és Japán közötti közeledés egészen uj prespektivákat nyit meg. A világkoncernben nem Európának van ma már a legerősebb hangja. És e hang disszonáns. Reméljük azonban, hogy utódaink számára mégis csak meg fog maradni Európa.

Az agg tudós és iró előadását a közönség óriási lelkesedéssel és hosszantartó tapssal honorálta.

Egyetlen megyébe kapcsolják össze az összes székely területeket

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tudósitójától.) Illetékes helyről nyert információnk szerint közvetlenül a husvéti szünet után parlament elé kerül a megyék reformjáról szóló törvényjavaslat. A javaslat szerint az összes székely területeket egyetlen megyébe kapcsolják össze. Brassómegyéhez pedig hozzácsatolják Prahova és Fogaras vármegyéknek felét-felét. A készülő törvénynek kétségkivül politikai céljai vannak és részben a magyar, részben pedig a szász kisebbségnek a közigazgatásban való részvételét akarja leredukálni.

Visszahivták a jóvátételi bizottság román delegátusát

A permanens román delegáció nem teljesitette kötelességét

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tudósitójától.) Megirta az Uj Kelet, hogy Rosenthal bukaresti ügyvéd, aki a román-német konfliktus ügyében a jóvátételi bizottság előtt sikerrel képviselte Románia érdekeit, hazaérkezett. Rosenthal ügyvéd ma délelőtt irásbeli jelentést tett Duca külügyminiszternél, amelyben rámutatott arra, hogy a jóvátételi bizottság mellett müködő permanens román delegáció nem teljesiti kötelességét. A delegáció vezetője, Neculcea, eddigelé csak Románia kötelezettségeiről tárgyalt, de sohasem vetette fel a Romániának járó kártalanitás problémáját.

A jelentés alapján Bratianu Jonel miniszterelnök, Bratianu Viutila pénzügyminiszter és Duca külügyminiszter megbeszélésre ültek össze, amelyen elhatározták, hogy a permanens delegáció vezetőjét, Neculceát visszahivják és Zenceanu ügyvédet bizzák meg a delegáció vezetésével, akinek első feladata lesz a Romániának járó hadikárpótlások ügyét képviselni.

Miért nem tudták megakadályozni a focsanii rombolást

(Bucuresti-Bukarest, április 11. Az Uj Kelet tudósitójától.) Hivatalos helyről nyert értesülésünk szerint a focsanii rombolás ügyében a vizsgálatot teljesen befejezték. A hivatalos vizsgálat megállapitotta, hogy a rombolásoknak azért nem sikerült elejét venni, mert a katonai és polgári hatóságok az időt a hatáskör és az illetékesség kérdésének megvitatásával töltötték el.

Lord Balfour elhagyta Sziriát

A damaszkuszi zavargások áldozatai: két halott és ötven sebesült

(Jeruzsálem, április 11. Az Uj Kelet tudósitójától.) Lord Balfour, a haifai technicum megtekintése után folytatta palesztinai körutját. Igy jutott el az Émekbe, ahol elsősorban *Nahalal* és *Balfouri* a gyarmatokat tekintette meg. A kolóniák határán lovasbandériumok fogadták az angol államférfit, akit Weizmann és Szokolov kisértek. Balfour a csodálkozás hangján emlékezett meg a chalucok itteni munkájáról. Három évvel azelőtt még malária és moszkitók veszedelmes fészke volt ez a vidék, ma azonban a zsidó pionirek munkája révén viruló földdé varázsolódtak. Lord Balfour köszönő beszédben ki is emelte ezt a nagy kulturcselekedetet és kijelentette, hogy sem arabok, sem külföldiek nem tudták volna mindenzt véghezvinni és csak a zsidó ifjuság lelkesedésével, szivességával és önzetlenségével lehetett ezt megcsinálni. Hangsulyozta továbbá, hogy üres beszéd az az állitás, mintha a zsidó faj alkalmatlan lenne a mezőgazdaságra. Nahalal és mindaz, amit eddig látott, ennek egyenes cáfolata. Igérte, hogy *minden befolyásával elő fogja segiteni a zsidó bevándorlók földszerzésének megkönnyitését.*

Az Einstein nevéről elnevezett fizikai intézet alapkőletételének ünnepélye után a meghivott vendégek Sir Herbert *Samuel* kormányzó palotájába mentek, ahol ötvenkét egyetem és akadémia képviselői üdvözlő beszédeket tartottak. Oxford, Aberdeen, Glasgow, Winnipeg, Kowno, az egyesült hollandiai egyetemek és az amszterdami akadémiai *héber* nyelvü üdvözlő beszédeket tartottak. Lord Balfour mint a brit tudományos akadémia elnöke, tartotta üdvözlő beszédét. Különös érdeklődést keltett a kairói arab egyetem üdvözlése. Az üdvözletet az egyetem rektora Lutfallah Sayed, angolul kezdte és arabul végezte.

A damaszkuszi zavargások

Az arab komité munkája Palesztinában tudvalevőleg meghiusult. A palesztinai arabokat, akik napról-napra *látják*, hogy a zsidó ujjáépitési munka mennyire fellendíti az ország közgazdaságát, — mely nemzetiségre való tekintet nélkül az ország egész lakosságának hasznára van — nem lehetett semmiféle zsidóellenes tüntetésre rávenni. Sokkal könnyebb munkája volt azonban az arab komitének Damaszkuszban, ahová lord Balfour Angliába való visszatérése előtt *Serrail* tábornok, Sziria kormányzója invitálására, utazott. Itt a felbujtatott arabb tömeg megrohamozta azt a szállodát, ahol lord Balfour el volt szállásolva. Balfour megérkezése napján, a tüntetők és a csendőrség között itt összetüzésre került a sor, amelynek során hét csendőr megsebesült, a tüntetők közül pedig ketten meghaltak.

A tömeg ezután ujabb támadást intézett a szálloda ellen. Ekkor azonban a kormánycsapatok lovassággal, páncélautókkal és repülőgépek segitségével törték le a tüntetést és széjjeloszlatták a tömeget. Ezuttal ötvenen sebesültek meg és közülök tizenötöt kórházba szállitottak. Balfour a szálloda hátsó ajtaján távozott autón a városból Beyruthba, ahol hajóra szállt.

Menekülnek a kurd felkelők

Angora, ápr. 11. A kormánycsapatok visszafoglalták Ognun városát, miközben sulyos vereséget mértek a felkelőkre. Ognun elfoglalása után a kormánycsapatok üldözőbe vették a menekülő felkelőket és Csapaksur városát is elfoglalták. A város lakói örömrivalgással fogadták a bevonuló kormánycsapatokat. A Barbini irányába előrevonuló csapatok ugyancsak megsemmisitő vereséget mértek a sejk csapataira, amelyek a legnagyobb rendetlenségben menekülnek észak felé. A Gendsz felé vonuló kormánycsapatok pedig több kisebb helység elfoglalása után ellenállás nélkül vonulnak előre. Több lázadó vezér látva, hogy soká nem tarthatják magukat, kegyelmért fordultak a kormányhoz.

Gyomorbélzavaroknál, fölfuvódásnál, fölböfögésnél, étvágytalanságnál 1—2 pohár természetes **„Ferencz József“** keserüviz alaposan kitisztitja az emésztés utjait. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a betegek a Ferencz József-vizet nagyon szivesen isszák és általánosan dicsérik. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben. 9

Palesztinai kirándulásra ruhák tisztitása nagyban folyik Czinknél, Cluj

Ritka bevásárlási alkalom 1797 1 uri divatcikkek: férfi ingek, nyakkendők, kalapok, zoknik, kesztyük stb.

20% árleszállitás

PAPP GÁBOR-nál — CLUJ P. Unirei 8. Timisoara Cetate

Dóczyné, Berde Amál müvészetéről

(*Második képkiállitása a ref. teológián*)

Nagyon nehéz elfogultság nélkül állani meg Dóczyné, Berde Amál képei előtt. Pazar szinmeglátásain, fölényes technikáján, konstruáló erején tul van valami, ami gondolkodásra készteti az embert. Valamit az ecset nem tudott vászonra simitani, valami kitör a konstrukció szeszélyes vonala közül a témákkal, helyesebben a problémákkal való küzdelemben elpazarolt nagy energia. Dóczyné nyugtalan, modern müvész. Ahhoz a fajtához tartozik, akiknél a müvészet nem fuladt bele a technika-bravurok ártatlan örömeibe. Nagybánya, Drezda, München jelzik az ő felfelé törtető utját. Ez a kiállitás — mondja ő — olyan mint munkában az ötperces pihenő. És célját már tudom is: az ő különleges erdélyi müvészetét mindjobban beleharmónizálni a nyugati kultura nagy szinfoltjai közé.

Akinek kalászos nyári mezején nem a szinek perzselnek, hanem a magvakat érlelő kozmikus erőt halljuk feldübörögni: akinél a sziklák a zöld füveket és fákat termelő földből nőnek ki komoran és megdönthetetlenül, — jelezvén a teremtő erő két pólusát, — akinek ilyen témái vannak és azokat ki is tudja fejezni, az már nem müvész, sokkal fájdalmasabb dolgot müvel: az látó!

Egyénisége legteljesebben tájképeiben ütközik ki. Nem szentimentális, szinei mindig igazak, mert érezteti tudja, hogy ő azokat igy látja.

Nincs benne semmi a nőknél annyira gyakori dilettans izből. Minden vonása energikus, uj utakat keres: ősi formákat. És mégsem lehetne őt iskolába sorozni. Nála sokkal komolyabb dolog a müvészet. És ez egy kicsit tragikus is, mert képeinek átértékeléséhez bizonyos foku lelkiadottság szükséges, amelyet — sajnos — nem lehet feltételezni minden tárlatlátogatónál. De mert igaz, megszürt müvészetet ad, mégis nagy sikerek várnak rá itt Erdélyben is.

Egyik vásznán pásztor áll tehenei mellett, körülötte barna tónusok: a föld lélekzete. Szem kellett ide, hogy annyira érzékeltetni tudja az életnek e csöndes hullámát. A „Bünbánat“ cimü képe zöld szineivel, megdöbbentően kifejező, valóságos drámaesszencia. Az „őserdő“ széles, egyéni szinskálájáról tesz tanubizonyságot. Nagyenyedi képei magukkal hozták e csendes kis városka patinás hangulatát.

Ilyen értékek mellett az ember egyet nem ért. Müncheni, drezdai nagy sikerei után miért kell ujolag és ujolag visszatérni az erdélyi kicsinyes viszonyok közé, hol háromszáz lejes novellákat irnak s a festőmüvészek a bankigazgató ur müvészhajlamu csemetéivel kinlódnak szegényes diurnumok mellett. „Anyai nagybátyja volt az első kolozsvári szobrász. Testvérhuga a legkiválóbb erdélyi irónő . . .“ igy kezdte Makkai Sándor püspökhelyettes a megnyitó beszédet. Mi igy végezzük. Berde Amál nagyon bánhatja, hogy nem Párisban született . . .

—*sy*—

Építészek! Telefon 333 Építtetők!

Vigdorovits Izsó

épitkezési anyagok raktára

Cluj, Cal. Dorobantilor (Honvéd-u.) 16.

Házhoz szállit portland-cementet, oltott meszet, gipszet, különböző cserepeket, valamint mindennemü épitési anyagokat, vaggontételben is.

R. Mosse Rt. 1216

Eau de Cologne

No 4711.

Kapható minden szakbavágó üzletben.

Bulgária jövendő miniszterelnöke

Interwiew Malinoff volt miniszternökkel, a bolgár demokratapárt vezérével

(*Szófia*, április 9.) A bolgár demokraták vezére országa legmarkánsabb politikai egyénisége. Közel a hatvanas évekhez, már majdnem 25 éve a politikában, többszörös miniszterelnök Malinoff. Először 1901-ben választották meg képviselőnek és azóta szakadatlanul tagja a szobranjenak. Kitünő politikus, akinek Bulgária sokat köszönhet. 1902 óta vezére a demokrata pártnak és amikor 1908-ban a demokraták kerültek uralomra, Malinoff megalakitotta első kabinetjét, ő proklamálta Bulgária teljes függetlenségét és ő alakitotta meg Radoslavoffal együtt 1918-ban az első béke-kabinetet, megkötvén Szalonikiben a fegyverszünetet. Sztambulinszky börtönbe vetette és amikor Cankow megalakitotta az ugynevezett „demokraticseszki zgovor“-t, párthivei közül néhányan beléptek a koalicióba, de a vezér kivül maradt. Ma Malinoffot tartják általában Cankow legnagyobb ellenfelének, őt tekintik az egyetlennek, aki a kormányt megbuktathatja és Cankow professzor nehéz örökét átveheti.

Malinoff lakása egy külsőleg szerény házban van. Fogadószobája azonban rendkivül sok finomsággal, érzékkel van berendezve, látszik, hogy olyan emberek lakják, akiknek van érzékük a szép iránt. Maga Malinoff egy megtestesült finomság. De rendkivül ügyes és óvatos politikus. Szavaira nagyon vigyáz, minden kifejezést meggondol és megfontol és szinte kinosan kerüli, hogy valami keményet, kedvezőtlent mondjon. Mégis a Malinoffal folytatott beszélgetés azok számára, akik a sorok között tudnak olvasni és a bolgár politikában csak némileg is jártasak, nagyon érdekes, mert kemény kritikáját adja a mai kormánynak és finom szavakkal itéli el a Cankow-kabinet kormányzási politikáját. Malinoff tudja, hogy szavainak nagy sulya van, hogy nem tehet könnyelmü kijelentéseket, inkább kevesebbet mond és az olvasóra bizza, hogy a többit hozzágondolja.

— *Hogy itéli meg Kegyelmes Uram, a bolgár belpolitikai helyzetet?*

— Én az ország belpolitikai helyzetét, amint azt mindig és mindenütt mondani szoktam, nem tartom veszélyesnek, de sokkal inkább kényesnek, söt azt mondhatnám nagyon kényesnek. A kormánynak nagyon kell vigyáznia. Nem gondolok arra, hogy Bulgária közvetlenül forradalom előtt áll, söt azon a véleményen vagyok, hogy egy forradalom lehetősége nagyon csekély. Amikor azt mondom, hogy „nagyon csekély“, az *nem azt jelenti, hogy minden veszély elmult, mert a helyzet nagyon kényes.* Majdnem hetenként vagyunk tanui merényleteknek, amelyeket a közbiztonság ellen követnek el polgártársaink élete, az államhatalom szervei ellen elkövetett merényleteknek. Mindezek azt bizonyitják, hogy ezeket a merényleteket egy kéz intézi, mert a merényletek elkövetésében határozott szisztemát látunk. Ezek az események mind egy ideának a következményei és az eredményei. Egy olyan ideáé, amelynek célja a néplélek demoralizálása, az államhatalom terrorizálása és az ország belső rendjének a felforgatása. Ez teszi a helyzetünket olyan kényessé.

— *Mit ért e „kéz“ alatt miniszterelnök ur?*

— Egy illegális szervezetre gondolok, amely egy bizonyos rendszer szerint dolgozik. Ez a szervezet belátta, hogy most Bulgáriát nem forradalmosithatja, tehát az atmoszférát egy jövendő forradalom számára akarja előkésziteni. Azt hiszem azonban, hogy a kormány *elég erős lesz a belső rend fentartására.*

— De ehhez a kormánynak organizált erőkre van szüksége. Ha meg fogják engedni, hogy zsoldos hadsereget tarthassunk, akkor ezt a veszedelmet könnyen elhárithatjuk. Mert a mai hadsereg nem elegendő, hogy az ország belső rendjét biztositsa. Nekünk egy kis, de jól organizált hadseregre van szükségünk, ez okvetlenül szükséges a rend és a biztonság fentartására és a belső rend fentartására Bulgáriában nemcsak az ország érdeke, de érdeke az egész Balkánnak is és igy egész Európáé is.

— *Milyen az ország pénzügyi helyzete?*

— Van néhány pénzügyi kérdés, amely legalább olyan fontos, mint a politikai kérdések. A mi pénzügyi helyzetünk nagyon nehéz és sok a kivánni való. Mert ha a pénzügyminiszter joggal mondhatja is, hogy a budget ki van egyenlitve, ez az egyensulyi helyzet csak látszólagos, amely csakis megbocsáthatatlan takarékossággal volt lehetséges. Iskolákat kell bezárnunk, törvényszékeket megszüntetnünk, vasutainkat nem javithatjuk, csakis igy lehetséges kiegyenlitett budget felállitása. Sokkal helyesebb lett volna, ha a mi költségvetésünk formailag nem lett volna egyensulyban, de elemi szükségleteinket kielégithettük volna. Jó vasutak, megfelelő igazságszolgáltatás, iskolák sokkal fontosabbak, mint a költségvetési egyensuly. De ezek helyett a rettenetes reparációs terheket kell viselnünk.

— *Mik Bulgária külpolitikai problémái miniszterelnök Ur?*

— Az első probléma a jóvátételi probléma. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy annyit fizessünk, amenniyt tőlünk követelnek. Meg kellene győznünk hitelezőinket, hogy ha már egyelőre a terhek leszállitása lehetetlen, de legalább moratoriumra okvetlenül szükségünk van. Ma olyan a helyzetünk, hogy a jóvátételi bizottságnak fizetendő összegeket sokkal hasznosabban tudnók felhasználni, ha jobb lesz a helyzetünk, fizetni fogunk. De a bolgár külpolitika egyik legfontosabb feladata ezt megértetni hitelezőinkkel. Ha hitelezőink a budgetet tanulmányozzák, be kellene látniok, hogy lehetetlent követelnek tőlünk.

A második probléma: a neuilly-i békeszerződés két jogot biztosit nekünk: az egyik közvetlen lejárat az Aegei-tengerhez. Eddig még nem sikerült nekünk ezt a jogunkat érvényesiteni. Valahányszor a szövetségesekhez fordulunk e jogunk érvényesitése érdekében, mindig azt kapjuk válaszul, hogy az időpont nem megfelelő. De arra mindig megfelelő az időpont, hogy kötelezettségeink betartását tőlünk a legnagyobb nyomatékkal követeljék?

A neuilly-i békeszerződés a szomszédos államokban lakó bolgároknak bizonyos jogokat biztosit, hogy nyelvüket, vallásukat, kulturájukat megőrizzék. A Népszövetség méltányosnak találta, hogy a Görögországban élő bolgár kisebbség bizonyos emberi jogokban részesüljön, igy például, hogy gyermekeit bolgár nyelven tanittathassa. A görög kormánynak még ez is sok volt, mi a Népszövetséghez fordultunk, igazat is adtak nekünk, de egyidejüleg kijelentették az urak, hogy végtelenül sajnálják az esetet, *de egyebet, mint sajnálkozásukat kifejezni nem tudnak...*

— Külpolitikánk egyik legfontosabb problemájának tartom *a szomszédos államokkal való jóviszony helyreállitását.* A kormány ugyan minden lehetőt megtesz, hogy a szomszédok bizalmát megnyerje, de az eredmény vajmi kevés. A szomszédos államok még mindig bizalmatlanok velünk szemben. Ezt mi annál is inkább sajnáljuk, mert mi minden erőnkkel azon vagyunk, hogy megnyerjük bizalmukat. Különösen Szerbiával akarjuk a jó viszonyt helyreállitani.

Végezetül még egy kérdést teszek fel Malinoffnak: *miért szavazott a rendtörvény ellen?*

Mi tényleg a rendtörvény ellen szavaztunk, mondja Malinoff, mert nekünk az a meggyőződésünk, hogy elég törvényünk van, elegendő, hogy minden politikai agresszivitást, minden forradalmat és felkelést legyőzzünk. *A kormány keressen más utakat és módokat, hogy ezek ellen az elemek ellen küzdjön.* A kormány a helyzetet represszáliákkal akarja megmenteni, ezzel szemben mi azon az állásponton vagyunk, hogy nemcsak szigoru és drákói törvényekkel lehet a forradalmi mozgalom ellen harcolni, hanem *bizonyos reformokat kellene megteremteni.* Ettől függetlenül az országnak szüksége van egy olyan szervezetre, amely a lehetőség szerint több társadalmi osztályt egyesit, egy „entente sociale“-ra. Csakis igy tarthatjuk fenn a belső rendet. Nekünk éppen elég szigoru törvényünk van, nincs szükségünk még szigorubb törvényekre, de a nép széles rétegeire kell támaszkodnunk. Ez az „entente sociale“ alapja amelynek létrehozásán fáradozok.

Dr. Kovács Jenő.

TUNGSRAM

A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja
Szerkesztk: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szierkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap
5685 Niszán 18
1925 április 12

Hétfő
5685 Niszán 19
1925 április 13

— **Tisztujitás a kolozsvári zsidó hitközségnél.** A napokban tartotta meg a kolozsvári zsidó hitközség ujonnan megválasztott képviselőtestülete alakuló közgyülését, mely alkalommal a hitközség uj elnökségét, elöljáróságát és egyes bizottságait választotta meg az 1925—26—27. évekre. Az uj választás alapján elnök lett *Fischer* József dr. ügyvéd, alelnök pedig *Szenes* Károly. Az elöljáróság tagjai: Jakobi Mózes szertartási elnök, dr. Jakobi Emil jogi bizottsági elnök, Katz Ignátz pénztáros, Gyárfás Dezső ellenőr, Antal Ernő gazda, Szabó Jenő és Székely Viktor elöljárók. Az iskolaszék elnökévé dr. Balázs Endre ügyvédet választották meg, helyettes elnökké pedig Somogyi Miksát. Az iskolaszék tagjai: Bernát Mór, Bosán Géza, Farkas Ernő, Grünfeld Lajos és Kelemen Bernát. Templomgondnokok: Berger József és Párdesz Miksa. A kolozsvári Chevra Kadisa tisztujitó közgyülése elnökké Heves Vilmos mérnököt választotta meg. Alelnökök lettek: Farkas Ernő és Somogyi Miksa. Ügyész: dr. Spitzer József, pénztáros: Ábrahám Sándor, ellenörök: Gergely Dezső és Körösi Ákos, gazda: Antal Ernő, gondnokok: Bosán Géza, Goldenberg Béla, Hunwald Gyula és Zádor Benő, tiszteletbeli titkár: Hegedüs Kálmán. Fentieken kivül megválasztották a választmány huszonnégy tagját is.

— **Az uj magyar szocialistapárt elismerteti magát az internacionáléval.** Budapestről jelentik: A szociáldemokrata pártból kivált Vági-féle csoport, amely mint ismeretes, külön szociálista pártot alakitott, ugy hirlik, hogy a végleges megalakulás után összeköttetésbe fog lépni az Internacionálé titkárságával és kérni fogja az ujonnan alakult párt elismertetését.

— **A kereskedelemügyi miniszter kölcsönügyben külföldre utazott.** Bukarestből jelentik: Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter Párisba utazott, ahonnan Svájcba fog ellátogatni. A kereskedelemügyi miniszter külföldi utján az idegen tőkének a román vállalatokban való részvételéről fog tárgyalni. Legfőképpen a vasutak elektralizálásához szükséges kölcsön előteremtéséről fog gondoskodni. Tancred Constantinescu kiséretében vannak Mrazek és Tanasse miniszteri tanácsosok is.

— **Vasuti szerencsétlenség 26 halottal Spanyolországban.** Barcelonából jelentik: Las-Pians vidékén közlekedő egyik villamosvasut összeütközött egy vonattal, melynek következtében 26-an meghaltak, 105-en pedig, köztük többen sulyosan, megsebesültek. A megejtett vizsgálat megállapitotta, hogy a szerencsétlenséget a fék elromlása okozta.

— **Hathónapi elzárás a rendőr megveréséért.** Az elmult év december 28-án a nagyváradi vágóhidon valami lóvásárlásból kifolyólag Mészáros Imre odavaló mészáros összeverekedett társaságával. Az egyik résztvevő, aki kapott néhány kemény ütést, rendőrért szaladt. Laszkai József közrendőr szét akarta választani a verekedőket, aminek az lett sulyos eredménye, hogy öt is leteperték és elverték. Miután a harc befejeződött, a rendőr Mészárost feljelentette, állitólag csak ő egyedül bántalmazta. Az ügy a kolozsvári hadbiróság elé került, ahol a tegnap tartott tárgyaláson Mészáros Imrét 6 hónapi elzárásra itélték.

A pénzügyminiszter nyilatkozata az uj szesztörvényről

Az italmérések husz foknál erősebb szeszt nem árusithatnak

(*Bucuresti-Bukarest*, április 11. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma magához kérette a sajtó képviselőit és nyilatkozatott tett előttük a készülő szesztörvényjavaslat rendelkezéseiről. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a törvényjavaslat nem akarja monopolizálni a szeszipart, csupán arra törekszik, hogy leküzdje az alkoholizmus mindjobban növekvő veszedelmeit.

Legfontosabb rendelkezése a törvényjavaslatnak, hogy a szeszgyáraknak három év mulva le kell redukálniok termelésüket a jelenlegi termelés egynegyedére. További három év mulva az akkori termelés egynegyedével kell redukálni az üzemet és igy tovább három-három évenként.

Italmérésekben és korcsmákban háromféle szeszesitalt fognak árulni. És pedig: bort, sört, és szilvapálinkát (tuica). Ez a pálinka azonban maximum husz fokos lehet.

Olyan szeszesital, amely ha husz fokot meghaladja, de az ötven fokot el nem éri, csak zárt palackokban, üzletekben szabad lesz árulni. Ötven foknál erősebb szeszt sehol és semmilyen formában sem szabad forgalomba hozni.

— **Elmegyógyintézetbe utalják a gyerőmonostori családirtó papot?** A gyerőmonostori borzalmas családirtás főhőse Giurgica lelkész a napokban annyira jobban lett sulyos sérülése után, hogy a bánffyhunyadi közkórházból be tudták hozni a kolozsvári ügyészség fogházába. A vizsgálóbiró háromhónapi vizsgálati fogságot rendelt el a gyilkos pap ellen. Dr. Csordás Victor ügyvéd Giurgica védője felebbezést jelentett be a vádtanácshoz és abban azt kérte, hogy védencét tegyék a kolozsvári elmegyógyászati klinikára megfigyelés alá.

— **Kinevezték a munkásbiztositó pénztár tanácstagjait.** A kolozsvári kerületi munkáspénztárhoz megérkezett a bukaresti munkaügyi vezérigazgatóság rendelete, amely a kolozsvári kerületi pénztár mellett alakitott tanács tagjainak kinevezését tartalmazza. A tanács tagjai a munkaadók részéről: Besa Jenő Drótszeggyár, Chifa Sándor Erdélyi szövőgyár, Peptea I., a Nagyiparosok és Munkaadók Szövetségének igazgatója, Moldován Antal kőmives, az Ipartestület elnöke, Pop Petru kézmüves és Kiss kereskedő. A munkások részéről: Maniu, Lusztig, Jumanka, Martin, Genzu és Bucunean szakszervezeti megbizottak.

— **Óriási robbanás a bukaresti Cacello-erődben.** Bukarestből jelentik: Tegnap délután három órakor borzalmas robbanás történt a bukaresti Cacello-erődben, a Ferro-Chimica r. t. egyik munkahelyén, ahol a háboruban a németek által visszahagyott robbanóanyagot dolgozták fel. A robbanás következtében a közelfekvő mező vetése is meggyuladt. Óriási nehézséggel sikerült a szomszédos municiótelepeket izolálni és a tüzet lokalizálni. Emberéletben nem esett kár.

— **Leégett a bethleni ecetgyár.** Bethlenből jelentik: Péntek éjjel nagy tüz pusztitott Bethlenben. Éjjel 11 órakor kigyuladt a botgyár raktárhelyisége, amely pillanatok alatt lángbaborult. A lángok átcsaptak ugyanabban az épületben lévő ecetgyár helyiségeire is, ugy, hogy mind a két épület teljesen porráégett. A kár közel egymillió lej.

— **Riulet Constantin: Az akadály.** A budapesti „Athenaeum" kiadásában nemrég hagyta el a sajtót Riulet Constantinnak, a kiváló román irónak első magyarra forditott kötete. A kötetben az iró fájó érzékenységgel megirt novellái foglalnak helyet, müvészi magyar forditásban. A forditás *Keresztury* Sándor szakavatottságát és müvészetét dicséri. Bizonyos, hogy az erdélyi kulturközönséget is mélyen érdekelni fogja ez a keleti álmokkal néhol szkeptikus éleslátással alakitó finom román iró, aki ma egyike a legjobb nevü román belletristáknak. A könyv megrendelhető az *Uj Kelet* könyvosztályában is.

* **A villanymizéria megoldódott** azoknál, kik Tungsram izzólámpát használnak. 2

* **Ha nem tudja, hogy mi a betegsége,** keresse fel (Budapesten VI., Nagy János-u. 47.) a dr. Jakab-féle Liget-szanatóriumot, amely a *legtökéletesebben berendezett diagnostikai gyógyintézet. Amerikában az életbiztositó társaságok alapitottak ilyennemü vizsgálati intézetet*, ahol minden jelentkezőt a legalaposabban megvizsgálnak. Az orvosi tudomány bevált összes vizsgálati eszköze a dr. Jakab féle Liget-szanatóriumban az orvosok rendelkezésére állanak. Szabad orvos választás, mérsékelt árak. Napidij a magánklinikai osztályon 150.000 korona. 7

* **Értesités.** Fizetésképtelenség miatt folyó hó 15-től leltári áron alól antik butorok, régi képek, facsillárok és perzsaszőnyegek kerülnek kiárusitásra a Grátz-mükereskedésben Cluj.

* **Nagy** hideg szél és rossz idő károsan hatnak a gyöngéd arcbőrre. Ha mosdóvizünkbe eredeti Mack's-féle **Kaiser Boraxot** keverünk, megvédjük a bőrt a káros behatásoktól.

Olcsóbb, mint bárhol!
Berlini női és férfi füzők lej 700
Nagy választék játéktárgyakban, billiárdbábukban stb. stb. Egyedüli beszerzési forrás a régi és megbizható
Hermann Bernstein cégnél
Bucuresti, Calea Rahovei 3.
Szallitás utánvettel!

Antilop és glacé keztyük (Grenoble)
lei 119
AU PRINTEMPS áruház, Cluj, Str. Memorandului 11.
Lloyd 3243

„Express"
Auto garage Atelier mechanic
Calea Victoriei 99. Cluj
Elvállal autó és mindennemü mechanikai szakmába vágó javitásokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindenkor bérautó szolgálat.

Nagy harisnyavásár
mélyen leszállitott árakkal.

Kötött harisnya minden szinben lei	25
Flohr-harisnya minden szinben lei	53
Muszlin harisnya divatszinben lei	69
Cérna-muszlin minden szinben lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden szinben lei	125

BLATT
FŐTÉR 13
Divatkesztyükben és kötöttárukban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók

Április 1-től május 1-ig országos székelakció

Ne mulassza el megnézni

a Budapesti Mintavásárt

1925. április 18--27.

50%
engedmény a magyar vasutakon.

50%
engedmény az utlevélláttamozási díjnál, sőt április 13—27 közt a magyar határt vizum nélkül is átlépheti, ha van vásári igazolványa.

50%
engedmény visszautban a román vasutakon.

Kérjen prospektust! Kérjen felvilágositást!

A vásári igazolványok 150 lejért kaphatók a kereskedelmi- és iparkamaráknál Arad, Temesvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Kolozsvár.

Husvéti nagy elárusitás

feltünően olcsó árakban megkezdődött

Heller, Weisz & Molnár

divatáruházában, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

Az összes raktáron levő anyagok um.

szövetek, selymek, mosó- és bé ésáruk vásznak, chiffonok

legolcsóbb árakban lesznek árusitva!

Ha művészi kivitelü fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

SZÉKELY és RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit asztalosok furnirszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

KÖZGAZDASAG

Ujból megdrágul a kenyér

140 ezer lejre emelkedett a buza ára

(Bucuresti-Bukarest, április 11. *Az Uj Kelet tudositójától.)* Bukaresti jelentések a napokban arról számoltak be, hogy a kormány megengedte a gabonabehozatalt, miután a belföldi árak már elérték a világparitást és igy a további drágulást a belföldi piacon ellensulyozhatja a külföldi gabona. Ezzel szemben a kormány egyik tagja kijelentette, hogy a gabonabehozatal eddig is meg volt engedve.

A gabona és lisztszabályozó-bizottság ma ülést tartott, amelyen tárgyalás alá vette a malomszindikátus azon kérését, hogy belföldi fogyasztás céljából engedjük meg a gabona behozatalát. A bizottság érdemleges döntést nem hozott ebben az ügyben, miután az árak tekintetében nem tudott egységes állásfoglalásra jutni. Éppen ezért elhatározta a bizottság, hogy husvét után ujból összeül, amikor is rendezni fogja a gabonabehozatal kérdését és emelni fogja a jelenlegi maximális árakat, ami a kenyér ujabb megdrágulását jelenti.

A buza ára egyébként az utóbbi napokban tovább emelkedett. A regátban már elérte a vagononkénti 140.000 lejes árat, ab feladóállomás. Az erdélyi és bánáti piacon a buza ára 135—140.000 lej körül mozog. Az ujabb emelkedés arra késztette a gabonavásárlást eszközlő fővárosi bizottságot, hogy visszatérjen Bukarestbe és szüntesse be a további vásárlást. Az utolsó szállitmány, amely 4 vagon buzából és 1 vagon integrál-lisztből állott, tegnap futott be a fővárosba, melynek lisztellátása legfennebb május elejéig van biztositva.

A nemzetközi vas- és acélpiac helyzete. Legutóbbi jelentésünk óta az európai vas- és acélpiacon némi javulás észlelhető, ami elsősorban a fogyasztók vételkedve fokozásában nyilvánul meg. Ma még eldöntetlen, vajjon ez az emelkedés az elkövetkező hetekben tovább erősbödik-e, de valószinü, hogy a minden évben élénkebb tavaszi szezonnak a piacra kihatása lesz. Az előző hónapban leredukálódott árban azonban nincs javulás és biztosra vehető, hogy egy kis áremelkedés is lerontaná a vételkedvet, pedig a mai árak alig fedezik a termelési költségeket. — *Az angol* vas- és acélpiac helyzete továbbra is bizonytalanul alakult, egyedül a finom acélban volt fokozott vételkedv. Exportban csak kisebb kötések jöttek létre, főleg Dánia, Svédország és Olaszország felé. Hernalitben nincs üzlet. — *A francia* piacon a frank további esése meglehetős bizonytalan szituációt teremtett, főleg az északfranciaországi nehéziparban. Nyersvasban jobb a helyzet, mig kenyérvasban igen nagyok a készletek. A jegyzések francia frankban: hernalit 430, durva bádog 690, finom bádog 1100. — *A belga* piacon optimisztikus hangulat uralkodik, nyersvas után fokozott az érdeklődés és félkészitményekben élénk üzlet van. — *A német* piacot a fogyasztás tartózkodása karakterizálja s az érdekeltek az árak további olcsóbbodását várják. — *Csehszlovákiában* a helyzet nem kedvezőtlen, bár a nehéziparból egyedül a gépipar az, amely konkurrenképes s foglalkoztatott. A piacot befolyásolja a bankkamatláb emelése, ami az egész piacon érezteti hatását.

Moratorium külföldi tartozások fizetésére. Bukarestből jelentik: A kormány oly értelmü rendelkezést bocsátott ki, amely szerint azon erős valutáju államokkal szemben fennálló tartozások kifizetésére, amelyekkel a valutaesés óta megállapodás nem jött létre, ujabb három havi moratoriumot engedélyez.

Berlinben nyolc százalékra esett a magánkamatláb. Berlinből jelentik: A német pénzpiacon nyolc százalékra esett a magánkamatláb. A napokban kezdték először jegyezni a berlini tőzsdén a magánkamatlábat olymódon, hogy külön tételt állapitanak meg a 30—55 napos váltók leszámitolására és külön tételt az 56—90 napos váltók számára. A német pénzbőséget és a gazdasági helyzet javulását mutatja, hogy a pénzpiacon nem tesznek különbséget a hosszabb, vagy rövidebb lejáratu váltók között és mindkét kategóriában egyaránt nyolc százalékot számitanak a váltók leszámitolásáért.

A dió, maláta és olajpogácsa vámleszállitását kérik. A kolozsvári kereskedelmi kamarához átirat érkezett a csernovitzi kamarától, amelyben csatlakozásra hivja fel a dió, maláta és olajpogácsa kiviteli illetékének leszállitása érdekében inditott akcióhoz. Az olajpogácsa jelenlegi vagononkénti 6 ezer lejes vámtételének teljes eltörlését kérik, mivel az állattenyésztés visszafejlődése következtében a meglévő készletek belföldön nem helyezhetők el és a 6 ezer lejes vám mellett külföldön nem vagyunk versenyképesek. A maláta és dió kiviteli illetékének 50 százalékos leszállitását kérik.

Borkiviteli tanács. Bukarestből jelentik: A minisztertanács királyi dekrétummal egy borkiviteli tanácsot szervezett, amelynek tagjai a szőlősgazdák szindikátusának elnöke vagy alelnöke, a földmivelésügyi miniszter megbizottja, a CFR. delegátusa és a bizottság titkára.

A mai valutapiac

A mai napon szilárd irányzattal mérsékelt volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák shilling 30·75—30·80, magyar korona 335—340, cseh korona 6·48—6·50, francia frank 11·30—11·38, svájci frank 42·40—42·50, dollár 218·00—219·00, angol font 1046—1048, olasz lira 9·00—9·05

Devizapiac április 11-én:

A husvéti ünnepek miatt a zürichi tőzsdén szünetelt a devizaforgalom.

Bukarest. Devizák: Páris 10·25, Berlin ——, London 1020, Newyork 215·00, Róma 8·45 Zürich 42·00, Bécs 30·00, Prága 6·45.

Köhögés, torokfájás rekedtség ellen

biztos hatásu a legmodernebb összetételü, jóizü és olcsó gyógyszer a

Siromalt

Tartalmaz nemcsak köhögés, rekedtség stb. elleni gyógyszereket, hanem egy kiváló tápértékü malátakivonatot is, ami által az összes hasonló gyógyszereknél hatásosabb.

Kapható minden gyógyszertárban.

SPORT

Kolozsvár—Bukarest válogatott mérkőzés. Mint ismeretes, Kolozsvár—Bukarest válogatott mérkőzés lesz 26-án a fővárosban. A mérkőzésre, mely erőpróbája lesz a regát és Erdély futballsportjának, nagy előkészületeket tesznek Bukarestben. Holnap, vasárnap triálmecs lesz és ennek alapján fogják összeválogatni a csapatot. Szakvélemények szerint a fővárost a jelenlegi formák szerint a következő 11 képviselhetné: Stroescu (Coltea), Popovici (Juventus), Deleanu (Tricolor), Pfann (Juventus), Pipa (Makkabi), Cseh (Juventus), Fronio (MAC), Melchior-Moretti (Juventus), Kohler (Tric.), Brauchler (Juventus).

Megérkezett a KAC csapata. A budapesti KAC futballcsapata tegnap este az expresszel megérkezett Kolozsvárra. Összesen 16-an jöttek, akik közül ketten kisérők. Mai összeállitásuk a következő: Varga, Saguly—Dudás, Raix—Savurschi—Buday, Fetter—Stallovics—Fürstner—Olvedy—Gulyás. Tartalékok: Marvay (hátvéd), Beck (half) és Gresch (csatár). A mérkőzés délután félötkor kezdődik.

Ausztria—Svájc 5:0. Ausztria csapata Bernben mérte össze erejét Svájc csapatával.

SZINHÁZ - MÜVÉSZET

* **Megjelent** az első jiddis regény magyar nyelven. A zsidó Balzac Mendale Moicher Szfurim humoros zsidó snorerregénye ***„A santa Fiske“***. Ára 80 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Magyar Szinház heti műsora

Vasárnap d. u. fél 3-kor Postás Katica (Operett-ujdonság 7-edszer, mérsékelt helyarakkal, sorozat 157)
Vasárnap d. u. 6-kor: Gold telepatikus mutatványai (Esti helyárak, sorozat 158)
Vasárnap este fél 9-kor Hollandi menyecske (Operettrepriz, Karácsonyi Ily fellépésével. Napi bérlet 100 B, sorozat 159)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Vasárnap, hétfő és kedd, április 12, 13 és 14. *Patt és Pattachon mint fényképészek.* Nevettető filmbohózat, 6 felvonásban. Főszerepben az ismert dán komikusok: Patt és Pattachon.

Uránia-mozgó. Vasárnap, hétfő és kedd április 12, 13 és 14. *A halál autója.* Megható szenzációs bünügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben az apacs szerepek alakitója: Makowszki Ilona.

Apolló-mozgó. Vasárnap, hétfő április 12, 13. *Ecce homo! Krisztus.* Bibliai dráma 7 felvonásban. A megváltó életének művészi rekonstrukciója a Szent helyeken Palesztinában és Egyiptomban. Főszerepben Amletto Novelli és Leda Gys.

Kedd, április 14. *Istenek lánya.* Szenzációs tündéri dráma 7 felvonásban. Főszerepben Anetta Kelermann.

Zsák Ponyva
Mindennemü célokra legelőnyösebben beszerezhető
Albala Izsó
Timisoara
Piata Traian No 2

Mindenhol csak
eredeti
CZELL-sört
és
LUTHER-sört
kérjen.
Telefon 516
Messe 1155
Főraktár:
Ciment, Dukász & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

NYILTTÉR

E rovatban közöltekért a szerkesztőség semminemü felelősséget nem vállal

Alulirottt József Andor, marosvásárhelyi kereskedő, mint az A. JOSEF A. Targul-Mures, Piata Constantin Romanu (volt Szent György-tér) 11 szám alatt fennálló füszer-, liszt, festék-, üvegkereskereskedés tulajdonosa ezennel összes t. üzletfeleinek tudomására hozza, hogy nem azonos Alexander József Sándor, Targul-Mures, Piata Unirii csemegekereskedővel.

József Andor

Üzletfeleinket értesitjük, hogy Hartmann Béla ur — ki nálunk elfoglalt állásából elbocsájtatott — nevünkben vásárlásokat, eladásokat, incassot és lefizetést nem eszközölhet. Érte felelősséget nem vállalunk. S. Hartmann si Fiul. A Termény és Nyersanyag Kereskedelmi R. T. bizományosa Arad.

Szépséget, Fiatalságot, Bajosságot *a dr. Biró-féle*
Havasi Gyopár Crém
alkalmazása által nyerünk.
Nagy tégely ***30*** lej. Próbatégely ***25*** lej.
Főraktár: Dr. Biró gyógyszerész, Cluj.

Nekünk — a fődolog az volt, hogy anyánk az utolsó pillanatban valódi „FRANCK“ kávét vásárolt. Ellenesetben egész ünnepünk el lett volna rontva!

Mult alkalommal rávettek, hogy egy megtévesztően hasonlitó utánzatot megvegyünk mely állitólag ugyanolyan jó és olcsóbb. De egyszer és soha többé!!

Ezentul kizárólag valódi „FRANCK“ kávét a daráló védjeggyel fogadunk be házunkba!

Hölgyeim! *Óriási választék szalmakalapokban és nyári ujdonságokban. Feltünő olcsó kirakati árak.*
„IDEAL“
kalapszalon, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Gólya-áruházzal szemben). Feltünő olcsó árak. Átalakitásokat modellek után vállalunk.

SZABÓ JENŐ
divatkülönlegességek nagyáruházába
Cluj
Cal. Regele Ferdinand 5
megérkeztek a legujabb
francia és angol tavaszi kabát- costüm- és ruha-
divatujdonságok!
Telefon 4-79 Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3·—, vastagabb betüve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések dija előre fizetendő

Üzlethelyiség kapható a Deák Ferenc utcában 100 m² nagyságban raktárral, pincével stb. Értekezni Rudolf Mosse hirdetési vállalatnál

Deák Ferenc-utca 37.

Intelligens tisztviselő teljes el átást kaphat uti családnál. Zongora használható. Cim a kiadóban. 8858

Fizetünk minden hirdetett árnál **magasabb árt valódi keleti gyöngyökért, brilliáns és gyémánt ékszerekért,** arany, ezüst és platinát, valamint régi műfogakat **világpiaci áron váltok be.** Ezüst disztárgyakat és arany ékszereket a legjutányosabban árusitok **VÁZSONYI — Cluj** Reg. Ferdinand 17. Transsylvania-szálloda épületében.

Szabadalmazott tömegcikk gyártásához társt keresek, félmilliótól egymilió tőkével, vagy elsdom azt. Cim a kiadóhivatalban. 8850

Régóta fen álló **detail fakereskedés** forgalmas helyen, Clujon, családiokok miatt **sürgősen eladó,** kedvező fizetési feltételek mellett. — Ajánlatokat „Család" jelige alatt a kiadóhivatalba kérünk.

Centrumhoz közel nyaralásra alkalmas gyümölcsös kertet, lehetőleg nyári lakással, a nyári hónapokra bérbe keresek. Ajánlatok „Nyaraló" jeligére Rudolf Mossehoz, Cluj, kéretnek. 8856

HUNWALD
Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszolda és tükörgyár Táblaüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök ujrafoncsozása 100

Jó karban levő, látható rásu irógép eladó. Cim a kiadóban.

Ebédlőbutor vadonatüj, legszebb, legmodernebb kivitelben eladó. Értekezni Malom-utca 10 alatt.

Férfi és női fehérnemüvarrást, monogram, ruha és fehérhimzést, kelim-, fillé-, gobelin varrást, szmyrna, perzsa gobozast, valamint szurt ajourt gyorsan és szépen. valamint olcsón készitek. Cim Jakabovits Lilli, Calea Traian 13. ajtó 16.

Valódi perzsaszőnyegek nagy választékban **Rosenberg I. régiségkereskedőnél** Cluj, Str. Memorandului 25. (v. Unio-utca) Telefon 76.
Antik könyvszekrény sürgősen eladó. Rador 2639

Vaságyakat kórházak és intézetek részére, üzleti acélredőnyöket, gépes és önmüködő **napellenzőket** épület és mülakatos munkakat legolcsóbban szállit **Izsák Antal lakatos, Cluj,** Str Gh. Baritiu No 12. (volt Malom-utca) R. Mosse 1211

כשר של פסח
Homorodi borviz
STEIN udvarhelyi förabbi felügyelete alatt tölve
תחת השגחת אברהם אשר זעליג שטיין
אב"ד ס"ו־וארהעל והגליל.
Beszerezhető: **Clujon: Szilágyi Eleonora Rt., O.-Mare: Ullmann Arthur cégnél, Tg.-Mures: Kohn Márton cégnél, Turda: Fischer Samu cég** egyedelárusitóknál.

Tavaszi ujdonságok érkeztek
Neumann M.
férfi- és fiu ruhaáruháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

GENTLEMAN
kész férfiruha, angol szabóság és férfidivat

Legolcsóbb bevásárlási forrás.
Cal. Reg. Ferdinand (Szép-utca sarok)
Renner palotával szemben. L 3247

Hirdessen az Uj Keletben!

100-féle husvétiöntő-ő,i latszer kerül eladásra a **RÓZSA Royal-drogeriában** CLUJ, Főtér 26. szám.

Legjobb minőségü **asbest eternit palatetőket** szállit legolcsóbb árban jótállás mellett **részletfizetésre is** **Engel Jeremiás** Gheorgheni Gyergyószentmiklós

MECHANICA
papirfeldolgozó vállalat
Temesvár II. — Titu Maiorescu 1.
Ajánlja készitményeit ugymint: Papirtrombiták, tombolajegyek, legyezők, juxsapkák, serpentin, Konfetti stb. Vezérképvisslő kerestetik: Kolozs, Bihar, Szatmár, Máramaros és Besztercenaszód megyékre, egy másik Arad. Hunyad és Alsófehér megyékre. Csak jól bevezetett kereskedők, kik utaztatnak is, lesznek figyelembe véve.
Lloyd 8493

Kényszereladás kiköltözés miatt!

Az összes raktáron levő áruk a következő olcsó árakon:

6 személyes gyönyörü karlsbadi étkészlet már	Lej	**1600**-ől
12 „ „ „ „ „	Lej	**3900**-től
Teás, kávés és feketekávés készletek már	Lej	**520**-tól
Gyönyörü szines kávés csupor már	Lej	**11**-től

Kávéházi és vendéglői felszerelések.

Asztali üvegkészletek, fehér és szines porcellánedények, chinaezüst áruk

Karlsbadi tüzálló edények.

Rosenthal-porcellánok

Csiszolt service pohár, vizes	Lej	**12**
„ „ „ boros	Lej	**10**

FISCHER
üvegüzlet — Cluj

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.